

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-615-7-27>

ROLE AND IMPACT OF INTERNATIONAL INTERGOVERNMENTAL ORGANIZATIONS IN THE CONTEMPORARY CONTEXT

РОЛЬ ТА ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ МІЖУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СУЧАСНОМУ КОНТЕКСТІ

Kramnoi S. S

*Postgraduate Student at the Department
of European and International Law
Oles Honchar Dnipro National
University
Dnipro, Ukraine*

Крамной С. С.

*аспірант кафедри Європейського
та міжнародного права
Дніпровський національний
університет імені Олеся Гончара
м. Дніпро, Україна*

Міжнародні міжурядові організації (ММУО) є одним із ключових акторів у системі сучасних міжнародних відносин, адже вони виконують функції посередників, стабілізаторів та гарантів у процесах розв'язання міжнародних конфліктів. У ХХІ столітті міжнародні конфлікти набули нових форм – від традиційних міждержавних війн до внутрішніх протистоянь, що мають регіональні та глобальні наслідки. Ці трансформації зумовлюють необхідність переосмислення ролі ММУО та аналізу їхньої ефективності у сучасному контексті.

1. ООН як універсальний механізм врегулювання конфліктів

Організація Об'єднаних Націй залишається центральним інститутом колективної безпеки. Її роль проявляється у проведенні миротворчих операцій, посередництві, а також у використанні санкційних механізмів для стримування агресорів. За даними Департаменту миротворчих операцій, з моменту створення ООН було реалізовано понад 70 миротворчих місій [1, с. 45].

Попри універсальність, ефективність ООН значною мірою залежить від політичної волі держав-членів. Зокрема, конфлікти в Сирії чи Україні показали обмеженість дій Ради Безпеки через право вето постійних членів [2, с. 31]. Таким чином, універсальність ООН одночасно є її перевагою та слабкістю: вона забезпечує глобальне представництво, але блокує оперативність у критичних ситуаціях.

2. Регіональні організації як інструменти локального врегулювання

Розвиток регіональних безпекових структур є одним із провідних трендів сучасної системи міжнародних відносин.

ОБСЄ відіграє значну роль у сфері превентивної дипломатії, моніторингу та врегулювання конфліктів у Європі. Прикладом є діяльність Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ в Україні, яка у 2014–2022 рр. забезпечувала збір об'єктивної інформації та виступала каналом комунікації між сторонами [3, с. 119].

Європейський Союз поєднує економічні та політичні інструменти врегулювання. Його зовнішня політика базується на принципі «м'якої сили» (soft power), що проявляється у дипломатії, економічній допомозі та санкційній політиці. ЄС активно застосовує спільну безпекову та оборонну політику, створюючи цивільні та військові місії в Африці, на Балканах і в Середземномор'ї [4, с. 76].

Африканський Союз поступово розвиває власні миротворчі механізми, зокрема через Африканські сили готовності. Успішним прикладом є операції в Сомалі та Судані, які здійснювалися у координації з ООН [5, с. 88].

3. НАТО як військово-політичний гарант

Північноатлантичний альянс є унікальним прикладом організації, яка поєднує військово-політичні механізми із колективною обороною. Стаття 5 Вашингтонського договору залишається основою взаємних гарантій. У сучасному контексті НАТО посилює свою роль не лише у стримуванні агресії, але й у стабілізаційних операціях, боротьбі з кіберзагрозами та гібридними викликами [6, с. 203].

4. Виклики та обмеження діяльності ММУО

Попри значні здобутки, діяльність ММУО стикається з низкою викликів:

1. **Політична фрагментація** – розбіжності між ключовими акторами паралізують діяльність організацій (приклад – РБ ООН).
2. **Брак фінансування** – миротворчі місії часто недоотримують ресурси, що знижує їхню результативність.
3. **Легітимність рішень** – не всі держави визнають авторитет міжнародних організацій, що зменшує їхній вплив.
4. **Нові типи конфліктів** – кіберзагрози, тероризм, гібридні війни вимагають від організацій адаптації до нових викликів.

5. Перспективи вдосконалення

Для підвищення ефективності міжнародних міжурядових організацій необхідні:

- реформування Ради Безпеки ООН із розширенням кола постійних членів;
- активніша співпраця між універсальними та регіональними структурами;
- підвищення фінансової самостійності організацій;

- розробка універсальних механізмів реагування на гібридні загрози;
- залучення недержавних акторів та громадянського суспільства до миротворчих процесів.

Отже, міжнародні міжурядові організації залишаються основними інституційними механізмами врегулювання конфліктів. Їхня роль у сучасному контексті є багатовимірною: від превентивної дипломатії та гуманітарної допомоги до військових операцій і санкційної політики. Водночас ефективність цих організацій обмежується політичними інтересами держав-членів, нестачею ресурсів і новими типами загроз. Подальший розвиток системи колективної безпеки залежатиме від здатності ММУО адаптуватися до нових викликів та поглиблювати координацію між собою.

Література:

1. United Nations Peacekeeping. Fact Sheet. UN Department of Peace Operations. URL: <https://peacekeeping.un.org> (дата звернення: 05.09.2025).
2. Chesterman S. United Nations Security Council and the Rule of Law. *International Organization*. 2016. Vol. 70. P. 25–54.
3. Bloed A. The Role of the OSCE in Conflict Resolution. *Helsinki Monitor*. 2015. Vol. 26, No. 2. P. 115–129.
4. Whitman R. The EU and Conflict Resolution. *European Foreign Affairs Review*. 2017. Vol. 22. P. 75–96.
5. Dersso S. The African Union's Role in Peace and Security: An Appraisal. *African Security Review*. 2018. Vol. 27, No. 2. P. 84–100.
6. Rynning S. NATO's Adaptation to Cyber Threats. *Journal of Strategic Studies*. 2019. Vol. 42, No. 2. P. 200–220.